
Nejhorší je, když vám pod vodou kape za krk

Nejhorší je, když vám pod vodou kape za krk

Dva potápěči – David Vondrášek, pedagog Fakulty tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy, a jeho kolega Václav Gabriel – překonali dosavadní český rekord v době strávené pod vodou. Ponořili se do ní ve speciální několika-podlažní kabině, tak zvaném kesonu, a na hladinu se vrátili o týden později.

<blockquote class="rightfloat"> <p>Při čtení knížek o prvních stavitelích si představujete lidi a prostor, v němž žili, moře a slunce. Myslel jsem si, že tam budu prostě bydlet, a kdykoli se mi bude chtít, obléknu si potápěčskou výstroj a půjdu si zaplavat.</p> </blockquote>

Potápíte se spousta let. Kdy vás poprvé napadlo zkusit vydržet pod hladinou tak dlouhou dobu?

Vondrášek: To je sen snad každého začínajícího potápěče. Čtete knížky o prvních stavitelích podvodních konstrukcí, vidíte tu romantiku a říkáte si: „Jo, to chci taky zkusit – žít pod vodou!“

Splnilo to vaše prvotní očekávání?

Vondrášek: Vůbec ne. Romantika sice nechyběla, ale přece jen scházelo mnoho. Při čtení si představujete lidi a prostor, v němž žili, moře a slunce. Takhle hezké to nebylo. Ponor jsme uskutečnili v zatopeném lomu ve Slověnickém mlýně u Lišova, viditelnost v hloubce dosahovala dvou tří metrů, v kabině byla spíš tma a barvy se zdály dost depresivní. Těšili jsme se na výlety ven, kde bylo sluníčko a teplo.

Vyřázeli jste tedy na výpravy?

Vondrášek: Původně jsem si myslel, že tam budu prostě bydlet, a kdykoli se mi bude chtít, obléknu si potápěčskou výstroj a půjdu si zaplavat. Jenže nám bránilo všudypřítomné vlhko. Obleky byly neustále mokré a nechtělo se nám do nich lézt. Ale když už jsme se odhodlali a šli ven, bylo to moc fajn. Jediné pravidlo bylo držet se neustále pod vodou a nevystoupat výš jak tři metry pod hladinu – kvůli dekompresím.

<blockquote class="leftfloat"> <p>Je to taková sklenička obrácená dnem vzhůru, kterou dáte pod vodu, a nemá dno. Odevšad jsme viděli hladinu pod sebou. Tedy kromě dvou bočních částí ve tvaru válců, v nichž jsme spali. </p> </blockquote>

Příjemné zpestření vašeho týdenního pobytu.

Gabriel: Myslím si, že i z toho důvodu jsme za celou dobu neřešili jediný konflikt.

Vondrášek: Taky jsme se od sebe mohli vzdálit i díky tomu, že jsme obývali několik pater, a jít si třeba číst nebo tak.

Jak vlastně obydlí vypadá? Představuji si takovou ponorku pevně zapuštěnou v zemi.

Gabriel: Tvarem ji opravdu připomíná, ale je postavená na výšku. Říká se tomu keson. Taková obrácená sklenička, kterou dáte pod vodu, a nemá dno. Odevšad jsme viděli hladinu pod sebou. Tedy kromě dvou bočních částí ve tvaru válců, v nichž jsme spali.

Vondrášek: Ze všech stran jsou malá okénka. Jenže lom světla zužuje výhled, takže jsme toho moc neviděli. Občas kolem proplavala ryba, ale že bychom viděli skálu, která se tyčila hned vedle, to ne.

Čeho jste se při přípravách projektu nejvíc obávali?

Vondrášek: Že by se zabetonované patky utrhly a celý keson vyplul na hladinu.

<blockquote class="rightfloat"> <p>Je zde obrovská vlhkost, teplota pouze sedmnáct stupňů a málo světla. Věcí, které by se daly vylepšit, je hodně. Jenže to už jsou obrovské investice do zázemí, které si můžeme jen těžko dovolit.</p> </blockquote>

Stavěli vám ho na míru?

Vondrášek: Kdepak, stál tam ještě před tím, než jsme si celou akci vymysleli. Majitel pozemku, na němž jsme se potápěli, Michal Doktor, si ho sám zkonstruoval. Zavola jsem mu a on byl projektem nadšený. V podstatě nám keson půjčil a dnes už je to náš kamarád. Na tom samém místě jsme se totiž potápěli už v září 2015. Tehdy jsem pod vodou strávil sto hodin.

V čem to bylo letos jiné?

Vondrášek: Tentokrát jsme byli dva a žili tam týden. Díky tomu jsme například zjistili, že kdybychom se chtěli o něco takového pokusit znovu, museli bychom použít jiný keson, protože tento rozhodně není ideální. Je v něm obrovská vlhkost, teplota pouze sedmnáct stupňů a málo světla. Věcí, které by se daly vylepšit, je hodně. Jenže to už jsou obrovské investice do zázemí, které si můžeme jen těžko dovolit.

Proč jste se vynořili zrovna po týdnu?

Vondrášek: To je jednoduché. První ponor jsme uskutečnili v roce 2013 v Lomečku u Mrákova na poměrně krátkou dobu devíti hodin, abychom si ho vyzkoušeli. O rok později jsme se na stejném místě ponořili na čtyřadvacet hodin, jelikož jsme chtěli v kesonu i spát. Pak se nabízelo přes sto hodin zde ve Slověnickém mlýně, protože jsme chtěli pokořit tehdejší rekord. A letos v létě jsme se ponořili na týden. Postupně jsme si tak vyzkoušeli, co všechno je možné v rámci takových pobytů realizovat a na co se připravit.

Měli jsme speciální stravu v pytlíčcích, která se po zalití vodou díky chemické reakci sama zahřála. Byla ale jednotvárná. Posílali nám seshora salámy. Tlak, který je pod vodou vyšší, evidentně ovlivňuje chuť.

Na co jste přišli?

Vondrášek: Například je velice důležité dobře plánovat dekomprese, nelze je podcenit. Člověk má totiž tkáň pod vodou nasyceny dusíkem, a vystupovat na hladinu proto musí velmi pomalu. Je to podobné, jako když otevřete minerálku a ta začne pěnit. Člověk pod hladinou má v sobě tolik dusíku, že kdyby byl výstup příliš rychlý, nestihl by se ho zbavit a začal by pěnit taky. Dekomprese jsme prováděli celkově hodinu a půl. Nejdřív uvnitř a poslední půl hodinku jsme pak stoupali na hladinu.

Co se při ní děje?

Vondrášek: Místo vzduchu, který v kesonu byl po celou dobu a dodával se shora kompresorem, jsme dýchali téměř čistý kyslík.

Ten jste měli v bombě a dýchali ho i cestou vzhůru.

Gabriel: Neříkáme bomba, protože ta má za účel bouchat a není úplně příjemné mít ji na zádech. Oficiálně je to tlaková nádoba.

Jedním z vašich cílů bylo pokusit se o co největší soběstačnost. Mohli jste si v kesonu vůbec vařit?

Vondrášek: To opravdu ne, nebyl tam nainstalován dostatečně silný elektrický proud – kvůli riziku zkratu. Měli jsme speciální stravu v pytlíčcích, která se po zalití vodou díky chemické reakci sama zahřála. Byla dobrá, ale jednotvárná. Takže nám seshora dodávali ještě jiné jídlo.

Gabriel: To je také jeden ze zajímavých závěrů: tlak, který je pod vodou vyšší, evidentně ovlivňuje chuť. Posílali nám třeba ovoce, ale toho jsme se skoro nedotkli. Naopak nejvíc jsme si žádali uzeniny, které já normálně vůbec nejím. Potřebovali jsme jídlo chuťově výraznější.

<blockquote class="rightfloat"> <p>První dvě tři noci se mi velice špatně spalo. Byl tam obrovský hluk – jako když spláchnete toaletu a současně zapnete vysavač. Přitom podle záznamů podpůrného týmu jsme spali jako nemluvněata – okolo deseti hodin denně.</p> </blockquote>

Co dalšího vás při pobytu uvnitř překvapilo?

Vondrášek: Když mi v noci kapalo za krk. Při vydechování se totiž vzduch srážel na studené konstrukci kesonu.

Gabriel: První dvě tři noci se mi velice špatně spalo. Byl tam obrovský hluk – jako když spláchnete toaletu a současně zapnete vysavač. Způsobovaly ho bubliny vzduchu, jež z kabiny vycházely. Ze začátku jsem se kvůli němu neustále budil.

Vondrášek: Přitom podle záznamů podpůrného týmu jsme spali jako nemluvnata – okolo deseti hodin denně.

Z jakého důvodu?

Vondrášek: Nevíme. A myslím si, že to z našich informací o pobytu ani nezjistíme. Podobně jako tu sníženou chuť. Možná na to přijdeme příště.

Bude nějaké příště?

Vondrášek: Musel by k němu být zásadní důvod. Například si dovedu představit, že taková výprava může být skvělá pro archeologii v lokalitě, kde je třeba pracovat dlouhodobě. Nebo při jakékoli kontinuální práci pod vodou.

<blockquote class="leftfloat"> <p>Poslední den jsme si řekli, že když už jdeme mezi lidi, měli bychom se pořádně umýt, a vlezli jsme tedy u dna kasonu do desetistupňové vody. To byl pro mě ten nejhorší zážitek z celého pobytu.</p> </blockquote>

O jídle jsme už mluvili a předpokládám, že jste měli v kasonu i chemický záchod. Jak jste řešili hygienu?

Vondrášek: Celou dobu jsme se utírali zvlhčenými ubrousky.

Gabriel: Poslední den jsme si ovšem řekli, že když už jdeme mezi lidi, měli bychom se pořádně umýt, a vlezli jsme tedy u dna kasonu do desetistupňové vody.

Vondrášek: To byl pro mě ten nejhorší zážitek z celého pobytu.

Měli jste někdy pocit, že to nezvládnete?

Vondrášek: Hned první den, protože už na břehu se porouchala spousta věcí a pod vodou to pokračovalo. To jsem ještě nikdy nezažil. Naštěstí máme skvělý podpůrný tým, který byl schopen všechny potíže operativně vyřešit.

Když jste se po týdnu vynořili, cítili jste euforii?

Vondrášek: Ani ne. Spíš jsem byl v šoku, kolik na nás na břehu čekalo lidí. A také jsem zjistil, že nevidím na dálku. Vzhledem k tomu, že dole byla špatná viditelnost, oční čočka se během týdne nastavila na krátké vzdálenosti. Ale rychle se to spravilo.

Gabriel: Přestože jsme dodrželi délku dekomprese, bolely nás svaly a klouby, cítili jsme se hodně unavení jako při chřipce.

To nezní jako něco, čím by si chtěl člověk dobrovolně projít. Proč jste do této akce vlastně pustili?

Vondrášek: Protože nás potápění baví a chtěli jsme pokořit stávající rekord. A následně se k tomu přidali moji studenti, kteří v rámci našeho ponoru realizovali své dílčí výzkumy, týkající se například efektivity pohybu pod vodou nebo krizového managementu. Ale primární důvod byl, že jsme si to prostě chtěli zkusit.

David Vondrášek je dlouholetý potápěč, instruktor a pedagog. Vystudoval ortopedickou protetiku na střední zdravotnické škole v Praze, poté Fakultu strojní na ČVUT a magisterské studium dokončil na Fakultě tělesné výchovy UK – obor tělesná výchova a sport se zaměřením na ochranu obyvatelstva. Od roku 2001 působí na tamní katedře technických a úpolových sportů.

Václav Gabriel vystudoval Fakultu tělesné výchovy a sportu UK, kde nyní působí v Oddělení technických sportů a dopravní výchovy.